

SO SÁNH MỘT SỐ QUY ĐỊNH TRONG LUẬT GIAO THÔNG ĐƯỜNG BỘ CỦA VIỆT NAM VỚI CÁC NƯỚC TRÊN THẾ GIỚI

Nguyễn Đặng Như Uyên – 19D1LK03 luật kinh tế

Khoa Luật và Quan hệ quốc tế, Trường Đại học Kinh tế - Tài chính TP.HCM (UEF)

TÓM TẮT

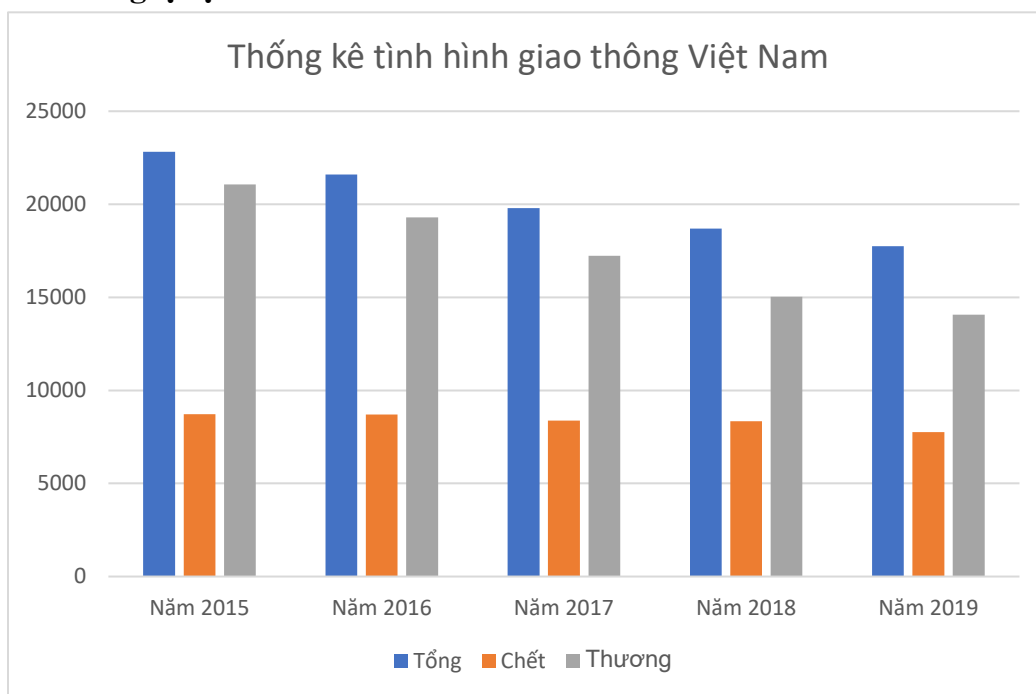
Hiện nay, tình hình giao thông nói chung của Việt Nam đã và đang dần được cải thiện nhiều mặt, đặc biệt là sau khi Nghị định số 100/2019/ĐN-CP, Nghị định quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực giao thông đường bộ và đường sắt có hiệu lực đã có những tác động rõ rệt, đặc biệt là giao thông đường bộ. Dựa vào nhiều nguồn tư liệu chính thống, với sự tổng hợp, nghiên cứu, qua bài báo cáo này, chúng tôi với mong muốn cộng đồng, xã hội nói chung cũng như các bạn sinh viên nói riêng có một đánh giá khách quan về tình hình giao thông đường bộ Việt Nam hiện nay, bên cạnh đó liên hệ với các quy định trong bộ luật giao thông của một số nước khác để có những so sánh, đúc kết ra những bài học kinh nghiệm, có một sự định hướng, để từ đó tìm ra giải pháp cải thiện và phát triển giao thông đường bộ ở Việt Nam.

Từ khóa: Nghị định 100/2019/ĐN-CP, luật giao thông đường bộ, xử phạt hành chính

1. TÌNH TRẠNG GIAO THÔNG ĐƯỜNG BỘ VIỆT NAM VÀ MỘT SỐ QUỐC GIA HIỆN NAY

1.1 Tình hình giao thông đường bộ tại Việt Nam

1.1.1. Trước Nghị định 100/2019/NĐ-CP

Theo thống kê của Cục Cảnh Sát giao thông (CCSGT), tổng số vụ tai nạn giao thông (TNGT) từ năm 2015 đến 2017 giảm dần theo từng năm. Cụ thể:

Năm 2015 tổng số TNGT xảy ra là 22.827 vụ, làm chết 8.727 người và bị thương 21.069 người. Năm 2016 giảm 1.232 vụ, số người tử vong giảm 18 người và giảm đi 1.780 người bị thương. Năm 2017 xảy ra 19.798 vụ, giảm 329 người tử vong, giảm 2.064 người bị thương. Cũng theo đó, vào năm 2018, toàn quốc xảy ra hơn 18.700 vụ, giảm trên 1.300 vụ so với năm 2017, số người tử vong giảm 35 người so với 2017 và số người bị thương giảm hơn 2.200 người. Vào năm 2019, tổng số vụ TNGT cải thiện hơn so với năm 2018 giảm 5,1%, trong đó số người tử vong giảm 7,1%, số người bị thương giảm 6,4%. [1],[4],[5],[7],[8]

Nguyên nhân chủ yếu xảy ra các vụ TNGT do các lỗi vi phạm trật tự an toàn giao thông (ATGT) như chạy không đúng làn đường, phần đường quy định, không chấp hành tín hiệu đèn giao thông, chạy quá tốc độ,... ***Trong đó chiếm phần lớn là các lỗi không nhường đường, vượt xe sai quy định, sử dụng rượu bia.***

Theo tổng cục Thống kê đánh giá, con số trên được cải thiện là do ***ý thức chấp hành giao thông của người dân được tăng lên và các biện pháp bảo đảm ATGT được xử lý kịp thời***

và chặt chẽ.

1.1.2 Sau nghị định 100/2019/NĐ-CP

Ủy ban an toàn giao thông Quốc Gia cho biết trong 2 tháng sau nghị định có hiệu lực, tổng số vụ tai nạn giao thông ít nghiêm trọng hơn, có 686 vụ (giảm 121 vụ), làm 353 người bị thương và làm tử vong 577 người. Cục cảnh sát giao thông cho biết tính riêng 15 ngày đầu năm 2020, tổng số vụ tai nạn giao thông đã giảm đi đáng kể. Cụ thể, cả nước xảy ra 322 vụ va chạm, làm 158 người bị thương và 249 người tử vong nhưng đặt biệt không có bất cứ vụ tai nạn nghiêm trọng nào có liên quan đến vi phạm nồng độ cồn[8]. Nguyên nhân của sự thay đổi tích cực trên là vì Nghị định 100/2019/NĐ-CP đã bổ sung và sửa đổi một số quy định cụ thể như

- Chỉ cần uống rượu bia (dù uống ít) điều khiển xe mô tô, xe gắn máy cũng bị xử phạt (hiện hành là nồng độ cồn vượt 0,25 mức khí thở hoặc 50 miligam/100 mililit máu mới bị xử phạt).
- Người uống rượu bia mà vẫn lái xe đạp vẫn sẽ bị xử phạt (trong khi trước đây chưa từng có quy định trên)
- Tăng mức phạt từ 2 đến 4 lần đối với “xe không chính chủ”.
- Tăng cao mức phạt đối với các trường hợp uống rượu, bia nhưng vẫn điều khiển xe ô tô và các loại xe tương tự xe ô tô

1.2 Tình hình giao thông đường bộ tại Nhật Bản

Theo thống kê từ cơ quan cảnh sát quốc gia Nhật Bản cho biết, trong năm 2016 có tới 3.904 người tử vong vì TNGT, trong đó có tới 2.138 người trên 65 tuổi tử vong vì các vụ tai nạn xe cơ giới. Đến năm 2017, số người tử vong là 3.694 (giảm đi 210 người) số người tử vong trên 65 tuổi cũng đã giảm xuống còn 2.020, nguyên nhân là do các quy định về giao thông được tăng cường, chặt chẽ hơn. Năm 2018, số người tử vong chỉ còn 3.532 người (giảm 162 người), và con số này vẫn duy trì đến năm 2019, qua đó cho thấy quy định về xử phạt an toàn giao thông đường bộ tại Nhật Bản được tăng cường mạnh mẽ và xiết chặt hết mức có thể. Chính phủ Nhật Bản cho biết, mục tiêu đến năm 2020, số người tử vong vì tai nạn giao thông chỉ dừng lại ở con số 2500 người.[6]

1.3 Tình hình giao thông đường bộ tại Campuchia

Vào năm 2019, Tổ chức Y tế Thế Giới (WHO) đã công bố danh sách top 10 quốc gia có tỉ lệ người đi xe máy tử vong cao nhất, trong đó Campuchia là quốc gia cao thứ ba sau Indonesia với 73,5%. Campuchia không bắt buộc người chạy xe máy đội mũ bảo hiểm và người ngồi sau xe máy cũng không mũ bảo hiểm. Chỉ trong năm 2019, Campuchia đã có tới 3.195 vụ tai nạn giao thông đường bộ, trong đó 1.665 người thiệt mạng và hơn 5.200 người bị thương[2]. Trong đó, hơn 90% các vụ tai nạn giao thông đều do lái xe quá tốc độ, tham gia giao thông với nồng độ cồn trong người quá cao,... Điều đó cho thấy các quy định giao thông đường bộ tại Campuchia chưa được tăng cường kiểm soát chặt chẽ so với các nước Đông Nam Á khác.

2. SO SÁNH MỘT SỐ QUY ĐỊNH TRONG BỘ LUẬT GIAO THÔNG ĐƯỜNG BỘ CỦA VIỆT NAM, NHẬT VÀ CAMPUCHIA

2.1 Về đối tượng bị xử phạt

Ở cả 3 nước Việt Nam, Nhật Bản và Campuchia, các đối tượng bị xử phạt khi vi phạm TNGT đều là các đối tượng điều khiển các loại xe ô tô, xe máy và người đi bộ vi phạm về nồng độ cồn, tốc độ điều khiển, đi sai làn đường,...

2.2 Về các quy định xử phạt

Nhìn chung hình thức xử phạt của cả ba nước là phạt tiền, tùy vào từng loại hình vi phạm sẽ có những mức phạt tiền khác nhau. Riêng Việt Nam và Nhật Bản, ngoài phạt tiền còn có những hình thức xử phạt khác như thu hồi hay bị tước bằng lái xe trong thời gian nhất định được ra. *Cụ thể, tại Việt Nam*, căn cứ vào Nghị định 100/2019 ND-CP, đối với các đối tượng điều khiển phương tiện là các loại xe ô tô sẽ bị xử phạt căn cứ theo chương II điều 5 Nghị định 100/2019 ND-CP và bộ luật giao thông đường bộ 2020 sẽ có các mức phạt từ 200.000 đồng – 40.000.000 đồng tùy theo mức độ vi phạm nặng hay nhẹ, ngoài ra còn có các hình phạt bổ sung trong khoản 11 của điều 5. Đối với các đối tượng điều khiển các loại xe mô tô, xe gắn máy khi vi phạm giao thông sẽ bị xử phạt dựa vào chương II điều 6 của Nghị định 100/2019 ND-CP và bộ luật giao thông đường bộ 2020 sẽ có các mức phạt từ 100.000 đồng – 14.000.000 đồng tùy theo mức độ vi phạm sẽ bị xử phạt, ngoài ra còn có các hình phạt bổ sung trong khoản 10 điều 6 của chương II Nghị định. Đối với các đối tượng là người đi bộ khi vi phạm giao thông sẽ bị xử phạt căn cứ theo chương II điều 9 –

điều 11 của Nghị định 100/2019 NĐ-CP và bộ luật giao thông đường bộ 2020 sẽ có các mức phạt từ 60.000 đồng 8.000.000 đồng, ngoài ra còn có các hình phạt bổ sung trong khoản 11 và 12 của điều 11.

Đối với giao thông đường bộ tại Nhật Bản, họ sẽ căn cứ vào hệ thống điểm, và khi một đối tượng vi phạm giao thông, họ sẽ dựa trên mức điểm đã lập trên hệ thống để xử phạt theo mức phạt tương ứng. Đây là chế độ điểm phạt đối với các việc vi phạm giao thông, điểm số sẽ tăng mỗi khi vi phạm luật. Đặc biệt, các lỗi vi phạm như gây ra tai nạn bỏ chạy, lái xe khi uống rượu bia, lái xe không mang theo bằng lái là những vi phạm rất nặng sẽ bị xử phạt ở mức cao hơn bình thường. Đối với những người lái xe không mang theo giấy phép lái xe, trong 3 năm tổng điểm phạt lên tới mức quy định sẽ bị tịch thu hoặc đình chỉ giấy phép lái xe: 6 – 14 điểm bị đình chỉ từ 1 – 6 tháng, 15 – 24 điểm thu hồi trong 1 năm, 25 – 34 điểm thu hồi trong 2 năm, 35 – 44 điểm thu hồi trong 3 năm, 45 điểm trở lên thu hồi trong 5 năm. Đối với những vi phạm nhẹ sẽ bị phạt tiền, và tùy ở mức độ tiền phạt cũng như loại xe vi phạm sẽ có những mức độ quy định khác nhau, như: các loại xe lớn, xe phổ thông, xe 2 bánh tùy theo loại hình vi phạm sẽ bị xử phạt từ 6.000 yên – 25.000 yên (tương đương 1.289.760 VND – 5.374.000 VND). Ngoài ra, những vi phạm liên quan đến lái xe có rượu bia sẽ bị phạt hành chính nặng hơn từ 300.000 yên – 500.000 yên (tương đương 64.488.000 VND – 107.480.000 VND) tùy mức độ.[3]

Tại Campuchia, việc xử phạt khi vi phạm giao thông dành cho người điều khiển xe máy, xe ô tô cũng như người đi bộ có phần chưa chặt chẽ so với các nước trong khu vực Đông Nam Á khác. Cụ thể, người điều khiển xe máy và người ngồi sau người điều khiển nếu không đội mũ bảo hiểm sẽ bị xử phạt hành chính theo mức phạt tiền là 15.000 riel (tương đương 86.000 VNĐ), đối với người điều khiển xe ô tô mà không thắt dây an toàn sẽ bị phạt từ 5.000 riel – 25.000 riel (tương đương 29.000 VNĐ – 143.000 VNĐ)[2]

BẢNG SO SÁNH MỘT SỐ QUY ĐỊNH XỬ PHẠT CỦA VIỆT NAM VÀ NHẬT BẢN, CAMPUCHIA

	Nhật Bản	Việt Nam	Campuchia
Đối tượng bị	Các đối tượng bị xử phạt khi vi phạm TNGT đều là các đối tượng		

xử phạt	điều khiển các loại xe ô tô, xe máy và người đi bộ vi phạm về nồng độ cồn, tốc độ điều khiển, đi sai làn đường,...		
Quy định xử phạt	Nhìn chung hình thức xử phạt của cả ba nước là phạt tiền, tùy vào từng loại hình vi phạm sẽ có những mức phạt tiền khác nhau.		
	Ngoài phạt tiền còn có những hình thức xử phạt khác như thu hồi hay bị tước bằng lái xe trong thời gian nhất định được ra		Việc xử phạt khi vi phạm giao thông dành cho người điều khiển
	Căn cứ vào hệ thống điểm, và khi một đối tượng vi phạm giao thông, họ sẽ dựa trên mức điểm đã lập trên hệ thống để xử phạt theo mức phạt tương ứng	Quy định cụ thể trong Nghị định 100/2019 NĐ-CP và bộ luật giao thông đường bộ 2020	xe máy, xe ô tô cũng như người đi bộ có phần chưa chặt chẽ so với các nước trong khu vực Đông Nam Á khác. Cụ thể, người điều khiển xe máy và người ngồi sau người điều khiển nếu không đội mũ bảo hiểm sẽ bị xử phạt hành chính theo mức phạt tiền là 15.000 riel (tương đương 86.000 VNĐ), ...

2. ĐÁNH GIÁ CHUNG

Qua những so sánh ở phía trên, với mô hình 3 quốc gia có kinh tế, hệ thống hạ tầng giao thông khác nhau, ta có thể thấy được ở Nhật Bản, một đất nước với nền kinh tế phát triển, có hệ thống giao thông hoàn thiện, tỉ lệ tai nạn giao thông ở mức rất thấp, cho thấy một sự

hiệu quả trong hệ thống văn bản quy phạm pháp luật về luật giao thông đường bộ, cùng với đó là các quy định, hình thức, mức xử phạt hợp lý và hiệu quả. Với Campuchia, một nước láng giềng có nhiều đặc điểm chung, nhưng các quy định cũng như văn bản pháp luật về luật giao thông đường bộ còn nhiều kẽ hở, dẫn đến tỷ lệ tai nạn giao thông và vi phạm luật giao thông còn cao, có thể thấy sự quan trọng trong việc ban hành một bộ luật giao thông đường bộ và các quy định liên quan. Từ đó cho thấy Việt Nam đã có những sự tiến bộ, học tập và nhận xét các nước bạn để áp dụng vào việc quản lý hệ thống giao thông được hiệu quả hơn.

3. BÀI HỌC KINH NGHIỆM

- Với Nhật Bản: Nước bạn đã căn cứ vào hệ thống điểm để quyết định mức độ vi phạm, đối tượng vi phạm càng nhiều thì điểm càng tăng. Đặc biệt là lỗi vi phạm gây tai nạn rồi bỏ chạy, lái xe khi uống rượu bia, lái xe không mang theo bằng lái đối với họ là những vi phạm rất nặng có thể bị tịch thu hoặc tước bằng lái từ 1 tháng đến 5 năm. Chính những quy định nghiêm khắc này đã hạn chế tối đa số lượng trường hợp tai nạn giao thông.
- Với Campuchia: Hệ thống giao thông của nước bạn Campuchia còn khá nhiều thiếu sót với xử phạt hành chính theo mức phạt tiền còn quá nhẹ tay với những lỗi như không đội mũ bảo hiểm khi điều khiển xe máy và không thắt dây an toàn khi điều khiển ô tô, đó là những lỗi mà được coi là nguyên nhân chủ yếu gây ra nhiều vụ tai nạn giao thông nghiêm trọng đã xảy ra ở nước bạn trong những năm gần đây. Từ đó có thể thấy hệ thống quy định còn ở mức nhẹ, chưa có tính răn đe và hiệu quả chưa cao so với mặt bằng chung.

4. ĐỊNH HƯỚNG, GIẢI PHÁP

Từ những so sánh với hai nước bạn là Nhật Bản và Campuchia, chúng ta có thể học tập kinh nghiệm để ứng dụng thực tiễn vào hệ thống quản lý giao thông, đặc biệt là giao thông đường bộ ở Việt Nam. Dựa vào những điều đã rút ra ở trên, chúng tôi xây dựng một số giải pháp như sau:

- Với xã hội, hệ thống văn bản quy phạm pháp luật nói chung: Học tập từ nước bạn Nhật Bản chúng ta có thể xây dựng một hệ thống giao thông giống hoặc gần giống hệ thống điểm với mục đích giảm thiểu tỉ lệ vi phạm giao thông, tránh các lỗi vi phạm lặp lại.
- Với cộng đồng sinh viên nói riêng: Sinh viên là tầng lớp trí thức trẻ, chúng ta phải có

trách nhiệm trau dồi các kiến thức về luật đặc biệt là về giao thông đường bộ để tuyên truyền, giúp đỡ người dân nâng cao ý thức chấp hành luật giao thông.

TÀI LIỆU KHAM KHẢO

1. Anh Vũ. Năm 2019: Mỗi ngày 21 người chết vì tai nạn giao thông. Báo Thanh Niên.
2. Chhay Channyda .Traffic Law fines set. Phnompenhpost.
3. Driving in Japan. Janpan International Science And Technology Exchange Center.
4. Hữu Phước- Phòng Tuyên truyền.Tình hình tai nạn giao thông năm 2015. Bộ công an Cục cảnh sát giao thông.
5. Phương Sơn. Hơn 8.200 người chết do tai nạn giao thông trong năm 2018. Vnexpress.
6. Số người tử vong do tai nạn giao thông tại Nhật Bản năm 2018 thấp nhất từ trước tới nay. NHK New web.
7. Tai nạn giao thông năm 2016 tiếp tục giảm cả ba tiêu chí. Cổng thông tin điện tử Bộ Giao thông vận tải.
8. Tuấn Phùng. 2 tuần thực hiện nghị định 100: Giảm hàng chục vụ tai nạn giao thông. Báo Tuổi Trẻ.
9. Thachanthat. Cùng nhau nhìn lại tình hình giao thông năm 2017 và suy ngẫm. Thư Viện Pháp Luật.

